

Nr. 10
Hof van Justitie van de EU 5 maart 2024
ECLI:EU:C:2024:201 (C-588/21)
Met noot van M.H Elferink

(Normalisatienormen)

(K. Lenaerts, L. Bay Larsen, A. Arabadjiev, A. Prechal, E. Regan en N. Piçarra, M. Ilešič, P.G. Xuereb, L.S. Rossi, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, N. Wahl, I. Ziemele en J. Passer)

Public.Resource.Org Inc. te Sebastopol (CA, VS) en
Right to Know CLG te Dublin (Ierland)
tegen
de Europese Commissie e.a.

Samenvatting

Art. 4 lid 2 Openbaarheidsverordening 1049/2001
Een geharmoniseerde norm die krachtens een richtlijn is vastgesteld en waarvan de referentiegegevens zijn bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie, maakt wegens de rechtsgevolgen ervan deel uit van het Unierecht. De opgevraagde geharmoniseerde normen uit Verordening 1025/2012 maken deel uit van het Unierecht.
Artikel 2 VEU bepaalt dat de Unie is gegrondvest op het rechtsstaatbeginsel, dat vereist dat alle natuurlijke en rechtspersonen van de Unie vrije toegang hebben tot het Unierecht en dat justitiabelen ondubbelzinnig hun rechten en verplichtingen kunnen kennen. Deze vrije toegang moet in het bijzonder eenieder voor wie de door een wet geboden bescherming geldt in staat stellen om binnen de door het recht gestelde grenzen na te gaan of de adressaten van de in deze wet vastgelegde regels die regels daadwerkelijk naleven.
Het transparantiebeginsel is onlosmakelijk verbonden met het beginsel van openheid, dat is verankerd in artikel 1, tweede alinea, en artikel 10, lid 3, VEU, in artikel 15, lid 1, en artikel 298, lid 1, VWEU, alsmede in artikel 42 van het Handvest. Dat beginsel maakt het onder meer mogelijk om een grotere legitimiteit en meer doelmatigheid en verantwoordelijkheid van de overheid ten opzichte van de burgers binnen een democratisch systeem te waarborgen. Daartoe is een recht op toegang tot documenten gewaarborgd in artikel 15, lid 3, eerste alinea, VWEU en verankerd in artikel 42 van het Handvest, aan welk recht met name uitvoering is gegeven bij verordening nr. 1049/2001, waarvan artikel 2, lid 3, bepaalt dat zij van toepassing is op alle bij het Parlement, de Raad of de Commissie berustende documenten.

Tegen deze achtergrond moet worden vastgesteld dat een hoger openbaar belang in de zin van artikel 4, lid 2, laatste zinsnede, van verordening nr. 1049/2001 de openbaarmaking van de opgevraagde geharmoniseerde normen gebiedt.

Noot

Vrije toegang tot de wet krijgt voorrang boven auteursrechtelijke bescherming

Inleiding

1. In de onderhavige uitspraak *Public.Resource.Org Inc. c.s.*¹ heeft het Europese Hof van Justitie beslist dat geharmoniseerde technische normen (hierna te noemen: ‘GTN’) die zijn vastgesteld door het Europees Comité voor normalisatie (hierna: “CEN”) en waarnaar in EU-wetgeving wordt verwezen, openbaar gemaakt moeten worden op grond van een zogenaamd “*overriding public interest in disclosure*”. Dit hogere algemeen belang bij openbaarmaking gaat vóór op het belang bij bescherming van intellectuele eigendomsrechten die mogelijk anderszins zouden kunnen rusten op de betreffende GTN. Daarmee is er eindelijk duidelijkheid gekomen over een principieel onderwerp waarop ik in 1998 ben gepromoveerd.²
2. In de onderhavige kwestie stonden de gevolgen van de techniek van verwijzing naar door private instanties ontwikkelde normalisatienormen in wetgeving, centraal. De (Europese) wetgever maakt namelijk veelvuldig gebruik van zogenaamde technische normen bij de invulling van algemeen verbindende voorschriften, door hiernaar te verwijzen in regelgeving. Deze normen moeten op straffe van sancties worden nageleefd door de normadressanten. Ook worden de normen gebruikt om te fungeren als een rechtsvermoeden van conformiteit aan wettelijke veiligheidseisen. Cruciaal in deze discussie is dat de betreffende normalisatienormen niet door de (Europese) wetgever zelf worden gepubliceerd, maar dat deze bij de betreffende normalisatieinstanties tegen betaling kunnen worden opgevraagd. De normalisatieinstanties zoals het CEN, – evenals het NEN en DIN – behouden zich het auteursrecht op de betreffende normalisatienormen voor. Daarbij wordt het zogenaamde profijtbeginsel gehanteerd: de investering in de vervaardiging van normalisatienormen moet (deels) worden terugverdiend door de opbrengst van de verkoop van deze normen (digitaal en op papier).

1 HvJ EU 5 maart 2024, nr. C-588/21 P (*Public.Resource.Org Inc.*), NJ 2024/128, m.nt. D.W.F. Verkade.
2 M.H. Elferink, *Verwijzingen in wetgeving. Over de publiekrechtelijke en auteursrechtelijke status van normalisatienormen*, Deventer: Kluwer 1998 (291 pag.)
In 1999 werden er Kamervragen over dit onderwerp gesteld: *Aanhangsel*

Handelingen 1998/99, nr. 601 en 581. Zie daarover ook M.H. Elferink, ‘De juridische status van normalisatienormen’, *NJB* 1998/28, p. 1317-1320.
Later volgde een principiële procedure over deze materie tussen bouwbedrijf Knooble en de Staat: HR 22 juni 2012, LJN: BW0393 (*Knooble/Staat en NNI*).

3. Op de achtergrond van deze normenkwestie spelen grote economische (nationale en internationale) belangen en rijzen vragen omtrent toegankelijkheid tot zogezegd ‘overheidsinformatie’. Wat is de status van private normalisatienormen die door de wetgever in wetgeving worden opgenomen door daarnaar te verwijzen? Verschieten deze van kleur en (ver)worden deze van private normen publieke normen met een algemeen verbindend karakter? Wat betekent dat voor de bekendmaking, voor de toegankelijkheid en beschikbaarheid van die normen? Kunnen de normalisatie-instanties wel het auteursrecht op de normen voorbehouden? Is het gehanteerde systeem van het profijtbeginsel wel houdbaar?

Beroep *Public.Resource.Org* op de “Eurowob”

4. In de onderhavige procedure deed *Public.Resource.Org* c.s. een beroep op toegang tot een viertal GTN op het gebied van veiligheid van speelgoed op grond van artikel 4 lid 2, eerste bullet (en in fine, van de zogeheten ‘Openbaarheidsverordening 1049/2001’³ (hierna ook wel “Openbaarheidsverordening of Eurowob” genoemd). Deze Openbaarheidsverordening regelt het recht op publieke toegang tot documenten die in het bezit zijn van alle EU-instellingen en Europese documenten die berusten bij de Nederlandse overheid. Ook de GTN vallen hieronder. Dat dat zo is had het Europese Hof van Justitie in 2016 al uitgemaakt in de zaak *James Elliott Construction*.⁴ Uit die uitspraak volgt dat geharmoniseerde normen die krachtens een Europese richtlijn zijn voorgeschreven en waarvan de referentiegegevens zijn bekendgemaakt in het Publicatieblad van de EU, *deel uitmaken van het Unierecht* en dus voor de rechter uitlegbaar en toetsbaar zijn. Vermeldenswaard in dit verband is ook de zaak *Stichting Rookpreventie Jeugd* e.a., waarin het Europese Hof van Justitie reeds oordeelde dat geharmoniseerde normen die worden opgelegd aan particulieren in het algemeen pas kunnen worden tegengeworpen wanneer die normen zelf zijn bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie.⁵

5. Dat gold echter niet voor normen opgelegd aan ondernemers. Hierover oordeelde het Hof in diezelfde kwestie *Stichting Rookpreventie Jeugd* e.a. in punt 52 dat voor die categorie het “*door de ISO opgezette systeem, bestaande uit een netwerk van nationale normalisatie-instellingen, dat deze nationale instellingen in staat stelt om op verzoek toegang te verlenen tot de officiële en authentieke versie van de door de ISO vastgestelde normen*”, volstaat. Immers, zo oordeelt het Hof: “*Wanneer ondernemingen deze toegang hebben tot de officiële, authentieke versie van de normen waarnaar in artikel 4, lid 1, van richtlijn 2014/40 wordt verwezen, kunnen deze normen en derhalve de verwijzing in deze bepaling naar die normen derhalve aan hen [ME: de ondernemers] worden tegengeworpen.*” Zie over deze uitspraak de annotatie van L.A.D. Keus bij *Stichting Rookpreventie Jeugd* die m.i. terechte kritiek uit op dit door het Hof gekozen ‘geitenpaadje’.⁶

6. Belangrijk te weten in dit verband is dat het Hof in zijn arrest *Fra.bo* van 12 juli 2012⁷ al heeft erkend dat nationale normalisatie- en conformiteitsbeoordelingsinstanties overheidsbevoegdheden kunnen uitoefenen, hoewel dit in beginsel privaatrechtelijke entiteiten zijn

(punten 27-32). In het verlengde daarvan oordeelde het Hof dat nationale technische normen de facto een bindende werking kunnen hebben (punt 30), ook al zijn zij in eerste instantie *de jure* vrijwillig.

7. De onderhavige zaak is aangespannen door in de VS gevestigde organisaties *Public.Resource.Org. Inc.* en *Right to Know CLG*. Dit zijn organisaties zonder winstoogmerk die als voornaamste doel hebben om overheidsinformatie beter beschikbaar en vrij toegankelijk te maken voor alle burgers. In 2018 deden *Public Resource* en *Right to Know* een verzoek bij de Commissie om toegang tot een viertal door het CEN vastgestelde GTN op grond van de Eurowob. Het verzoek om toegang werd echter in eerste instantie door de Commissie geweigerd met een beroep op artikel 4 lid 2 eerste bullet en in fine Eurowob: “De instellingen weigeren de toegang tot een document wanneer de openbaarmaking ervan zou leiden tot ondermijning van de bescherming van: – de commerciële belangen van een natuurlijke of rechtspersoon, met inbegrip van intellectuele eigendom, tenzij een hoger openbaar belang openbaarmaking gebiedt. Voor het gerecht in eerste aanleg betoogden verzoeksters *Public.Resource.Org* c.s. vervolgens dat de opgevraagde geharmoniseerde normen vrij en kosteloos toegankelijk moeten zijn aangezien zij deel uitmaken van het “Unierecht”. Om die reden kan er geen uitzondering op het recht van toegang gelden. Volgens verzoeksters kunnen aan een “wettekst” – die voor eenieder vrij toegankelijk moet zijn – geen privaatrechtelijke rechten worden toegeschreven en kunnen deze normen derhalve niet auteursrechtelijk worden beschermd.

Auteursrecht op de normen?

8. De uitspraak van het Gerecht in eerste aanleg⁸ in de onderhavige kwestie bevat een aantal interessante overwegingen m.b.t. het door CEN geclaimde auteursrecht op de geharmoniseerde normen. In nr. 48 haalt het Gerecht allereerst een citaat uit het litigieuze besluit van de Commissie aan waarin de Commissie aangeeft dat de auteurs van deze normen bij de opstelling ervan voldoende creatief zijn geweest om zodoende in aanmerking te komen voor bescherming op grond van het auteursrecht. De lengte van de teksten impliceert dat de auteurs bepaalde keuzen zouden hebben gemaakt (onder meer over de structuur van het document), waardoor volgens de Commissie aanspraak kan worden gemaakt op auteursrechtelijke bescherming. Daardoor moeten de geharmoniseerde normen in hun geheel worden beschouwd als een oorspronkelijk werk van de auteur dat bescherming geniet uit hoofde van de regels inzake auteursrecht.

9. Vervolgens oordeelt het Gerecht op grond hiervan dat de Commissie terecht tot het oordeel is gekomen dat de geharmoniseerde normen auteursrechtelijke bescherming genieten, dit vanuit het oogpunt van de oorspronkelijkheidsdrempel die een voortbrengsel moet bereiken om een “werk” in de zin van de rechtspraak te vormen. Het Gerecht verwijst daarvoor naar vaste rechtspraak van uitleg van het autonome “werkbegrip” door het Europese Hof Van Justitie EU, o.a. in de zaak *Brompton Bicycle*.⁹ Op grond daarvan is vereist dat het, om een voorwerp als oorspronkelijk te kunnen beschouwen, zowel noodzakelijk

3 Verordening (EG) Nr. 1049/2001 van het Europees parlement en de raad van 30 mei 2001 inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie.

4 HvJ EU 27 oktober 2016, *James Elliott Construction*, C-613/14, ECLI:EU:C:2016:821, punten 40-47.

5 Zie in die zin o.a. punt 48 van het arrest HvJ EU 22 februari 2022, *Stichting Rookpreventie Jeugd* e.a., C-160/20, ECLI:EU:C:2022:101, NJ 2022/298, m.nt. L.A.D. Keus.

6 HvJ EU 22 februari 2022, *Stichting Rookpreventie Jeugd* e.a., C 160/20, ECLI:EU:C:2022:101, NJ 2022/298, m.nt. L.A.D. Keus.

7 HvJ EU 12 juli 2012, C-171/11, EU:C:2012:453 (*Fra.bo*), punten 27-32.

8 Gerecht 14 juli 2021, T-185/19, ECLI:EU:T:2021:445 (*Public.Resource.Org*).

9 HvJ EU 11-06-2020, ECLI:EU:C:2020:461, NJ 2021/175, m.nt. P.B. Hugenoltz (*Brompton Bicycle*), punt 23 en de aldaar genoemde jurisprudentie.

als voldoende is dat dit voorwerp een intellectuele schepping van de auteur is en de persoonlijkheid van deze laatste weerspiegelt door de vrije creatieve keuzes van die auteur tot uiting te brengen.

10. In casu voldeden de betrokken geharmoniseerde normen dus aan de oorspronkelijkheidsdrempel omdat zij in voldoende mate van creativiteit getuigden, aldus het Gerecht.¹⁰ In mijn proefschrift kwam ik destijds voor het Nederlandse recht tot de conclusie dat het verdedigbaar is dat er auteursrecht op technische NEN-normen rust, zij het dat daarbij terughoudendheid op zijn plek is. Dit vanwege de omstandigheid dat NEN-normen voor een deel bestaan uit wetenschappelijke (technische) theorieën en gangbare technische symbolen die niet vatbaar zijn voor auteursrechtelijke bescherming, terwijl de keuzevrijheid van de opstellers van NEN-normen bovendien beperkt is. Bovendien bestaat er voor de vorm, indeling en structuur van NEN-normen een bepaald ‘sjabloon’ waaraan elke individuele NEN-norm zoveel mogelijk moet beantwoorden. Dit neemt niet weg dat er auteursrecht op het ‘sjabloon’ kan worden verdedigd.¹¹

11. Advocaat – generaal Medina, komt overigens tot de conclusie dat GTN niet zonder meer in aanmerking komen voor auteursrechtelijke bescherming; zie punt 92 van zijn – overigens zeer lezenswaardige – conclusie. Hij is daarbij van mening dat de Commissie dit aspect niet voldoende heeft onderzocht. Hij schrijft: “Ik ben het met rekwirantes eens dat noch de Commissie – in het litigieuze besluit – noch het Gerecht – in het bestreden arrest – de oorspronkelijkheid van de opgevraagde GTN [ME: i.e. door het Europees Comité voor normalisatie (CEN) vastgestelde geharmoniseerde technische normen] en de vraag of zij daadwerkelijk “de persoonlijkheid van de auteur kunnen weerspiegelen” naar behoren heeft onderzocht. Hetzelfde geldt voor het bestaan van vrije creatieve keuzes. Gelet op het concept en het doel van GTN, die gewoonlijk het resultaat zijn van wetenschappelijke testen gevolgd door een akkoord van een comité, concludeer ik dat niet *prima facie* kan worden aanvaard dat aan de oorspronkelijkheidsnorm is voldaan(51), zoals het Gerecht in casu heeft gedaan. Deze conclusie dringt zich des te sterker op wanneer rekening wordt gehouden met het specifieke karakter van GTN (punten 16 e.v. van deze conclusie) en de procedure voor de vaststelling ervan (punten 23 e.v. van deze conclusie).

12. Ik ben met de A-G eens dat de Commissie onvoldoende onderzoek heeft gedaan naar de vraag of er überhaupt auteursrecht op de betreffende GTN rust. De Commissie noemt namelijk het enkele feit dat het auteursrecht is voorbehouden door de normalisatie-instituten als een *aanwijzing* dat er auteursrecht op GTN zou rusten. Dat laatste lijkt mij zonder nader onderzoek inderdaad een onjuiste vaststelling en niet in overeenstemming met de auteursrechtelijke toets dat onderzocht moet worden of er sprake is van een *eigen, intellectuele schepping*.

13. Wat hiervan verder ook zij, het Hof zelf laat de vraag of deze normen auteursrechtelijke bescherming genieten helaas onbeantwoord. Dus op dit punt zijn wij nog niet veel wijzer geworden.

Intellectuele eigendomsrechten moeten wijken voor een hoger algemeen belang bij openbaarmaking

14. In het beroep in onderhavige kwestie zijn het CEN en een groot aantal nationale normalisatie instituten die lid zijn van het CEN, waaronder het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) in Delft, toegelaten als interveniënten in de procedure. Het CEN en de nationale normalisatie-instituten beriepen zich – evenals de Commissie eerder – op voornoemde uitzonderingsgrond (*gevaar voor ondermijning van de bescherming van commerciële belangen van een rechtspersoon, waaronder bescherming van rechten van intellectuele eigendom*) uit de Openbaarheidsverordening op grond waarvan de openbaarheid van de normalisatienormen in dit geval achterwege zou moeten blijven. Bij een beroep op deze uitzonderingsgrond dient echter een belangenafweging te worden gemaakt: slechts indien er een hoger algemeen belang is dat openbaarmaking gebiedt, moet het belang op bescherming van intellectuele eigendomsrechten daarvoor wijken, aldus de interveniënten.

15. En dat is precies wat er in de onderhavige kwestie is gebeurd. In dit geval vindt het Hof dat het belang op bescherming van intellectuele eigendomsrechten moet wijken voor een *hoger algemeen belang bij openbaarmaking* (punt 89) “*dat voortvloeit uit het rechtsstaatsbeginsel, het transparantiebeginsel, het beginsel van openheid en het beginsel van goed bestuur, en dat openbaarmaking van de opgevraagde geharmoniseerde normen gebiedt, aangezien deze normen wegens hun rechtsgevolgen deel uitmaken van het Unierecht.*”

16. Ook het argument van de verdediging dat de naleving van geharmoniseerde normen niet verplicht is, gaat niet op volgens de rechter, want voor producten die aan deze normen voldoen geldt een vermoeden van conformiteit met de essentiële eisen die ten aanzien van die producten zijn vastgesteld in de desbetreffende harmonisatiewetgeving van de Unie. Zie daarover de punten 74 en 75 van het arrest.

17. Met de advocaat-generaal is het Hof het eens dat dit inhoudt dat “*wanneer een wettelijke regeling van de Unie bepaalt dat de naleving van een geharmoniseerde norm leidt tot een vermoeden van conformiteit met de essentiële eisen van die regeling, iedere natuurlijke of rechtspersoon die dit vermoeden met betrekking tot een bepaald product of een bepaalde dienst op nuttige wijze wil aanvechten, moet aantonen dat dit product of deze dienst niet aan die norm voldoet of dat de norm gebrekkig is (punt 76 van het arrest).*”

Kortom: men kan in die gevallen dus niet om die norm heen.¹²

¹⁰ Gerecht 14 juli 2021, T-185/19, ECLI:EU:T:2021:445 (*Public.Resource.Org*).

¹¹ Zie daarvoor verder uitgebreid hoofdstuk 6 van mijn dissertatie: M.H. Elferink, *Verwijzingen in wetgeving. Over de publiekrechtelijke en auteursrechtelijke status van normalisatienormen*, Deventer: Kluwer 1998.

¹² Dit is in lijn met hetgeen ik in mijn proefschrift betoogde ten aanzien van zogeheten gelijkwaardigheidsbepalingen in het Bouwbesluit. Het bestaan van gelijkwaardigheidsbepalingen doet mijns inziens niet af aan de afdwingbaarheid van deze normen. In sommige normen wordt een bepaald resultaat namelijk

dwingend voorgeschreven. Dat resultaat mag dan in sommige gevallen via een andere weg worden bereikt, maar dat neemt niet weg dat men dan niet om de desbetreffende normalisatienorm heen kan en deze moet raadplegen alvorens men überhaupt in staat is te bepalen aan welk niveau een gelijkwaardige oplossing zal moeten voldoen.

¹³ HvJ EU 5 maart 2024, C-588/21 P (*Public.Resource.Org Inc*), NJ 2024/128, m.nt. D.W.F. Verkade. Zie o.m. nrs. 6-9.

18. Het Hof komt dan ook – naar mijn mening volkomen terecht – tot het oordeel dat de geharmoniseerde normen waarnaar in EU-wetgeving wordt verwezen deel uitmaken van het Unierecht (punt 80 en 89). Ik vraag mij mét D.W.F. Verkade in zijn noot bij de onderhavige uitspraak¹³ af hoe de Commissie en het GEA – en eerder de Nederlandse rechter in de kwestie *Knooble / Staat en NNI*¹⁴ – de plank zo hebben kunnen misslaan.¹⁵ De Hoge Raad oordeelde in de kwestie *Knooble / Staat* namelijk dat de normalisatienormen waarnaar in wetgeving wordt verwezen niet kunnen worden gekwalificeerd als algemeen verbindende voorschriften in de (beperkte) zin van de Grondwet of de Bekendmakingswet en dat de Staat daarom ook niet gehouden is de NEN-normen dienovereenkomstig bekend te maken. Dergelijke NEN-normen moeten echter – op straffe van sancties – wél worden opgevolgd door burgers. Zij binden de burger dus wel. Een vreemde situatie die eigenlijk nauwelijks aan de gewone burger valt uit te leggen. De Hoge Raad leek bovendien te accepteren dat daarmee een nieuwe categorie van (burgers) bindende regelgeving is geïntroduceerd, waarin de Grondwet niet voorziet en die niet voldoet aan de rechtstatelijke vereisten die gelden voor ‘gewone’ van de overheid afkomstige regelgeving. Gelukkig voor Nederland en de Nederlanders had het kabinet zich destijds al bedacht en zijn de Nederlandse normen waarnaar in wetgeving wordt verwezen wel al sinds 2011 gratis voor eenieder beschikbaar.¹⁶

Daar valt nog wel het nodige op af te dingen, zoals D.W.F. Verkade schrijft¹⁷: voor gratis inzage is bijvoorbeeld wel registratie en akkoord

met de algemene voorwaarden vereist. Ook is het de vraag of de kenbaarheid van de normen op deze wijze wel voldoende is gewaarborgd.

Tot besluit

19. Wat betekent deze uitspraak nu voor Nederlandse, Europese en internationale normen waarnaar in nationale en EU-wetgeving wordt verwezen? Het Hof heeft in *Public.Resource.Org Inc* m.i. onomwonden vastgesteld dat geharmoniseerde normen waarnaar in EU-wetgeving wordt verwezen deel uitmaken van het Unierecht hetgeen betekent dat eenieder op grond van de Eurowob een verzoek om toegang tot die betreffende normen kan doen, waarna deze openbaar gemaakt moeten worden. Voor een weigering van een verzoek om openbaarmaking met een beroep op intellectuele eigendomsrechten is daarbij geen plek. Dit kan m.i. bijna niet anders betekenen dan dat de overheid op grond van de Bekendmakingswet en/of art. 3.1 Wet Open Overheid (hierna: “WOO”) gehouden is om de betreffende normen actief openbaar te maken en te publiceren.¹⁸ Een WOO-verzoek m.b.t. een GTN moet naar mijn mening ook worden ingewilligd.

Mirjam Elferink*

* Mr.dr. M.H. Elferink is advocaat te Enschede en redacteur van dit blad.

14 HR 22 juni 2012, LJN:BW0393 (*Knooble/Staat en NNI*); BIE 2012-9, nr. 65, m.nt. Vrendenburg, TBR 2012/150, m.nt. A.R. Neerhof; NJ 2012/397; Gst. 2012/87, m.nt. P.M.J. de Haan; AB 2012/228, m.nt. F.J. van Ommeren; JB 2012/178, m.nt. J.J.J. Sillen; RvdW 2012/887; RVR 2012/90; BR 2012/170, m.nt. C.N.J. Kortmann en I.O. den Hollander. Zie ook: M.H. Elferink, “Eenieder wordt geacht de wet te kennen”: geldt dat ook voor NEN-normen? Beperkt artikel 11 Auteurswet zich tot werken opgesteld en afkomstig van de openbare macht?, BIE 2013-1, p. 2-8.

15 Zie daarover ook het artikel van M.H. Elferink, “Eenieder wordt geacht de wet te kennen”: geldt dat ook voor NEN-normen? Beperkt artikel 11 Auteurswet zich tot werken opgesteld en afkomstig van de openbare macht?, BIE 2013-1, p. 2-8.

16 In mijn proefschrift heb ik ten aanzien van de Nederlandse normalisatienormen destijds de vraag opgeworpen of het gehanteerde systeem van het profijtbeginnel wel houdbaar is en of de NEN-normen niet net als ‘gewone’ wetgeving door de overheid bekend moet worden gemaakt en gratis ter beschikking zouden moeten worden gesteld. Dat heeft o.m. te maken dat NEN-normen waarnaar in wetgeving

wordt verwezen door die verwijzing onderdeel worden van algemeen verbindende voorschriften en daardoor onder artikel 11 van de Nederlandse Auteurswet vallen. Dat artikel bepaalt dat er geen auteursrecht bestaat op wet- en regelgeving. Binnen het kader van artikel 11 Auteurswet is dan ook géén plek voor toepassing van het profijtbeginnel: er behoort geen ‘tol’ op wetgeving te rusten. Eenieder wordt immers geacht de wet te kennen. Als de (EU-)overheid burgers aan die juridische fictie wil kunnen houden, dan moeten er geen drempels worden opgeworpen, waaronder bijvoorbeeld met het auteursrecht vergelijkbare vergoedingen. Hoewel artikel 11 Auteurswet niet is geharmoniseerd en we niet een dergelijk equivalent in Europese regelgeving kennen, wordt het standpunt dat normalisatienormen gratis beschikbaar moeten zijn voor de burgers met de onderhavige uitspraak ondersteund.

17 Annotatie D.W.F. Verkade bij HvJ EU 5 maart 2024, C-588/21 P (*Public.Resource.Org Inc*), NJ 2024/128.

18 Vgl. in dezelfde zin D.W.F. Verkade hiervoor aangehaald.